

**YOUTH POLICY:
PROBLEMS AND PROSPECTS**

NUMBER 6

*Drohobych - Rzeszow
2015*

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ВИПУСК 6

*Дрогобич – Жешув
2015*

УДК 316.346.32-053.6+159.992.8(082)
ББК С550.325.1я42+Ю951.ю51я43
М-754

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – проф. **Світлана Щудло** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Заступник редактора – д-р **Пьотр Длугош** (Жешувський університет).

Члени редколегії: проф. **Марія Зілінська** (Зеленогурський університет), проф. **Ян Зовчак** (Варшавський університет Кардинала Станіслава Вишинського), проф. **Мар'ян Незгода** (Ягеллонський університет), проф. **Віталій Онищук** (Одеський національний університет ім. І.І.Мечнікова), проф. **Людмила Сокурянська** (Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна), доц. **Оксана Зелена** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. **Ірина Мірчук** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. **Олександра Проць** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), доц. **Єлизавета Копельців-Левицька** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), к.соц.н. **Богданна Гвоздецька** (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка).

Молодіжна політика : проблеми та перспективи: збірник наукових праць / Ред. С. Щудло, П. Длугош. – Дрогобич – Жешув : «Трек ЛТД», 2015. – Вип. 6. – 273 с.

Youth policy : problems and prospects: / Red. S. Shchudlo, P. Dlugosz. – Drohobych – Rzeszow : «Trek LTD», 2015. – Nr 6. - 273 s.

ISSN 2307-9223

Пропонована збірка є спільним українсько-польським науковим проектом. До неї увійшли наукові статті, присвячені теоретичним і практичним питанням формування та реалізації молодіжної політики у країнах Центральної та Східної Європи. Увага авторів зосереджується на правових, політичних, соціологічних і духовних проблемах соціалізації молоді в умовах суспільства ризику.

Збірник адресований управлінцям, науковцям, молоді.

ISBN 978-617-7263-14-1

Рецензенти:

Проф. **Ілля Кононов**, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Проф. **Надія Скотна**, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 4 від 30. 04. 2015 року)

Адреса редакційної колегії:

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, кафедра правознавства, соціології та політології.

Тел. 3-81-44, e-mail: kpspddpu@gmail.com, www.kpspddpu.ucoz.ua

© ДДПУ, 2015
© UR, 2015

Beata Szluz,

*Dr hab. prof. UR, Zakład Socjologii Problemów Społecznych
Instytut Socjologii, Uniwersytet Rzeszowski*

„NADSZEDŁ CZAS NA DZIAŁANIE?” – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MŁODZIEŻY W RAMACH WOLONTARIATU

W czasach, gdy trwałość więzi międzyludzkich i rodzinnych została poważnie naruszonych, konieczne jest rozwijanie u młodych ludzi: samodzielności w myśleniu i działaniu, równowagi emocjonalnej, kreatywności, pomysłowości, a także wytrwałości, lojalności i niezawodności. W tym kontekście, ważne jest nowe spojrzenie na edukację, a także na wychowanie obywatela i pracownika. Istotne jest zwrócenie uwagi na edukację permanentną, bo bez niej budowanie nowoczesnego społeczeństwa jest praktycznie niemożliwe. Wolontariat może spełniać swoją rolę w procesie wychowania. Tak więc, powinien być traktowany jako szczególnie cenne uzupełnienie procesu edukacji. W artykule podjęto próbę poszukiwania istoty wolontariatu młodych ludzi jako wyrazu aktywności społecznej oraz miłości i troski o człowieka.

Słowa kluczowe: *wolontariat, wolontariusz, młodzież, aktywność społeczna, praca socjalna.*

Wstęp

Działalność w wolontariacie jest współcześnie promowana przez szkoły, uczelnie, a także mass media, należy do ważnych elementów procesu edukacji oraz wychowania. Rozpowszechniła się, co jest uwidocznione w zwiększającej się liczbie uczestniczących w niej osób. Wiele podmiotów angażuje się i realizuje zadania ukierunkowane na niesienie pomocy, realizują je instytucje państwowe, nieco inaczej firmy prywatne (np. wolontariat pracowniczy), organizacje pozarządowe czy prywatne osoby (Siwek-Szczepanik, 2010, s. 89, 92-93; Szluz, 2008a, s. 207-220; Szluz, 2012a, 1(6), s. 163-181; Szluz, 2012b, s. 53-64). Współczesny wolontariat rozwija się dynamicznie, jednocześnie zmieniają się zarówno oczekiwania, jak i potrzeby osób, które potrzebują pomocy od ochotników.

Wizerunek wolontariusza zarysowano m.in. wskazując cechy kierunkowe oraz instrumentalne. Cechy kierunkowe dominujące można odnaleźć w czynnościach wykonywanych przez wolontariusza, są to następujące cechy osobowości: afirmacja życia, gotowość czynienia dobra oraz wrażliwość społeczna. Do cech kierunkowych zasadniczych zaliczono z kolei: umiłowanie idei czy pragnienie samourzeczywistnienia. Natomiast wśród istotnych cech kierunkowych istotnych dla wolontariuszy wymieniono: wielkoduszność, odpowiedzialność, a także szlachetność. Wśród cech instrumentalnych dominujących wskazano: profesjonalizm w wykonywanych czynnościach, a także dyspozycyjność. Z kolei do cech instrumentalnych zasadniczych zaliczono samodzielność w wykonywanym działaniu, komunikatywności i łatwości nawiązywania nowych kontaktów. Natomiast wśród cech instrumentalnych wtórnych wymieniono: zdyscyplinowanie, stałość, zaradność (Sowiński, 2007, s. 100-102). Aktywność wolontariuszy może występować w wielu obszarach życia społecznego, np. edukacji, kultury, organizowania czasu wolnego czy pomocy społecznej. Wolontariat umożliwia młodym ludziom zaspokojenie potrzeby bycia dla innych, aktywność jest zatem okazją do kształtowania samego siebie. Przyjmuje się, że ochotnik podejmując swoją działalność powinien być: pewny - musi zastanowić się, dlaczego chce pomagać innym ludziom?; przekonany - nie powinien oferować swej pomocy, jeżeli nie jest przekonany o wartości tego, co robi; lojalny - zgłaszać własne sugestie; przestrzegać zasad - nie krytykować rzeczy, których nie rozumie, może bowiem okazać się, że mają swoje uzasadnienie; mówić otwarcie - pytać o rzeczy, których nie rozumie; chętnie uczyć się - rozszerzać swoją wiedzę, stale się rozwijać; nie sprzeciwiać się kontroli nad sobą - będzie pracować lepiej i z większą satysfakcją, wykonując to, czego od niego się oczekuje; być osobą, na której można polegać - praca jest zobowiązaniem, nie należy składać obietnic, których nie jest się w stanie spełnić; działać w zespole - znaleźć dla siebie miejsce w grupie (Kodeks etyczny wolontariusza). Ze względu na ramy niniejszego opracowania zakres podjętych rozważań ograniczono do aktywności społecznej młodzieży w wolontariacie.

- **Wolontariat w Polsce świetle wybranych badań**

Z badań przeprowadzonych na losowo wybranej reprezentatywnej próbie 1005 Polaków wynika, że wolontariuszami są najczęściej młodzi ludzie. W 2003 r. wśród osób w wieku 18-25 lat było 22,5% wolontariuszy. Nieodpłatną pracę wykonują też, częściej niż w innych grupach wiekowych, osoby w średnim wieku. Wśród respondentów w wieku 46-55 lat w 2003 r. było 20,5% wolontariuszy. W dotychczasowych badaniach najmniej aktywną społecznie była grupa osób starszych, powyżej 55 roku życia. W 2003 r. w tym przedziale wiekowym było 8,3% ochotników. Równowaga w zaangażowaniu wolontarnym wśród mężczyzn i kobiet utrzymywała się w kolejnych latach. W 2001 r. więcej kobiet, niż mężczyzn zadeklarowało zaangażowanie w wolontariat, w następnych latach jednak różnica była nieznaczna. Częściej niż przeciętnie można spotkać osoby deklarujące dobrowolne poświęcanie wolnego czasu wśród osób pracujących oraz wśród uczniów i studentów. Coraz rzadziej społeczne zaangażowanie deklarują emeryci i renciści. Natomiast w grupie osób niepracujących (zajmujących się domem) odsetek wolontariuszy, w stosunku do średniej dla wszystkich Polaków uwidocznili tendencję wzrostową. Osób poświęcających nieodpłatnie swój czas jest o 12% więcej wśród jednostek z wyższym wykształceniem (w 2003 r. 23,9%), niż wśród osób z wykształceniem podstawowym (11,6%) (Stowarzyszenie Klon/Jawor, 2003, s. 14). Bardzo wyraźnym wskaźnikiem zaangażowania w

wolontariat jest wykształcenie. Im jest ono wyższe, tym większa jest skłonność do pracy wolontarnej, ta tendencja utrzymuje się i uwidacznia w badaniach w kolejnych latach.

Na tle innych państw obywatele Polski w małym stopniu angażują się w działalność wolontarną. W 2004 r. została objęta badaniem grupa 1005 osób, w ciągu dwóch dni. 18% respondentów deklarowało, iż poświęca czas, aby pomóc innym. Większe zaangażowanie zauważono wśród osób poniżej 25 roku życia, a najmniejsze u osób powyżej 55 roku życia (15%). Najwięcej wolontariuszy posiadało wyższe wykształcenie (26%), najmniejszy odsetek stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe (12,8%). Około 29,6% badanych było uczniami lub studentami. Najmniejszy odsetek respondentów deklarował pozostawanie osobą bezrobotną (13%) oraz nieaktywną zawodowo i prowadzącą gospodarstwo domowe (12%) (Gumkowska, Herbst, Wygnański 2004, s. 3, 15-16). Wolontariat budził zainteresowanie i był podejmowany najczęściej przez młodzież.

W 2006 r. przeprowadzono badania w ciągu 5 dni, objęto nimi 1007 osób. 21,9% respondentów poświęcało swój czas na pracę w wolontariacie. Większą aktywnością wykazały się osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat, natomiast najmniejszą osoby powyżej 55 roku życia. Najwięcej wolontariuszy, podobnie jak w poprzednich latach, deklarowało posiadanie wyższego wykształcenia, najliczniejszą grupę stanowili studenci i uczniowie (Herbst, Gumkowska, 2007, s. 3, 15, 34). Badania potwierdziły, że młodzi ludzie, respondenci z wyższym poziomem wykształcenia najczęściej byli aktywni społecznie w ramach wolontariatu.

W roku 2008 przeprowadzono badanie w 1714 organizacjach pozarządowych. Zauważono wzrost liczby osób, które uczestniczą w wolontariacie stałym, czyli angażują się w pomoc innym osobom przynajmniej raz w miesiącu. Większą aktywnością społeczną wykazali się mężczyźni, niż kobiety (Gumkowska, Herbst, Radecki, 2009, s. 1, 60). Z kolei w 2010 r. w grupie badanych do 25 roku życia, 22% osób deklarowało bezinteresowne poświęcanie czasu lub świadczenie pracy na rzecz organizacji trzeciego sektora. Wśród osób w wieku 26–55 lat taką deklarację wskazało kilkanaście procent badanych, natomiast starszych osób było tylko około 10%. Biorąc pod uwagę status zawodowy respondentów, najniższy odsetek wolontariuszy występował wśród emerytów i rencistów (7%) (Przewłocka, 2011, s. 15). Studenci i uczniowie, podobnie jak w badaniach w poprzednich latach, częściej niż inne grupy badanych podejmowali działania jako ochotnicy w wolontariacie. Przeprowadzone w 2012 r. badania wykazały, że co ósmy wolontariusz angażował się w działalność charytatywną, jednakże liczbą powyżej 10 wolontariuszy zewnętrznych dysponuje 2/3 wszystkich organizacji pozarządowych (62%), tylko co 20 instytucja posiadała ponad 50 ochotników. Z badań wynika, iż społecznicy angażowali się w wolontariat przynajmniej raz w miesiącu (Przewłocka, Adamiak, Herbst, 2013, s. 83-84). Działalność ochotników jest ważna i niezbędna w wykonywaniu zadań statutowych wielu podmiotów pozarządowych.

W 2013 r. w wolontariat zaangażowanych było 18% Polaków. Ponad jedna czwarta badanych (27%) deklarowała udzielanie się na rzecz swojego otoczenia lub osób spoza kręgu rodziny i znajomych, nie określała swojej działalności wolontariatem. Niemal jedna dziesiąta (9%) respondentów działała na rzecz Kościoła lub związku wyznaniowego. W 2013 r. około 34% Polaków wykazywało się aktywnością społeczną. Jest ona charakterystyczna dla badanych z wykształceniem wyższym, deklarowało ją 53% z nich. Nieco częściej angażowały się w nią kobiety (37%), niż mężczyźni (31%) (Adamiak, 2014, s. 41). Analizując społeczną aktywność Polaków w ciągu ostatnich trzech lat zauważono, że nie ulega ona istotnym zmianom. Każdego roku podejmuje ją nieco ponad jedna trzecia badanych. Większą aktywność społeczną obserwowano jedynie w 2012 r. Istotną zmianę zauważono w odniesieniu do wolontariatu formalnego. Odsetek osób zaangażowanych w tego typu działalność wzrósł pomiędzy 2011 a 2012 r. o 4%, w 2013 r. ustabilizował się na poziomie 18% (Adamiak, 2014, s. 42). Na niezmiennym poziomie pozostaje zaangażowanie w wolontariat nieformalny, w który włącza się nieco ponad jedna czwarta społeczeństwa, a także w wolontariat na rzecz Kościoła lub związku wyznaniowego, w który angażuje się nieco mniej niż jedna dziesiąta osób.

• **Wolontariat w wybranych krajach Unii Europejskiej – Wielkiej Brytanii, Włoszech, Niemczech**

W Wielkiej Brytanii wolontariat ma długą tradycję. Początkowo dominowały akcje filantropijne, które organizowane były przez Kościół, w późniejszych latach nastąpiło ewoluowanie w kierunku filantropii świeckiej. W 2000 r. zorganizowano program pt. „Wolontariusze 1000-lecia”, mający na celu zachęcenie ludzi do brania udziału w działalności wolontarnej. Wywiązała się dyskusja, ponieważ związki zawodowe były przekonane, iż wolontariat zastępuje odpłatną pracę i prowadzi do coraz większego bezrobocia. W efekcie skonstruowano dwa niezależne programy: „Program planowanego wolontariatu” oraz „Szansa dla ruchu wolontariatu”, które miały stanowić pomost pomiędzy bezrobociem, a zatrudnieniem (Cyran-Mądzik, 2009, s. 32). Ludzie, uczestniczący w tego rodzaju przedsięwzięciach zdobywali wiedzę i umiejętności.

Z przeprowadzonych w Wielkiej Brytanii badań wynika, iż w latach 2012-2013, około 44% dorosłych osób co najmniej raz w roku wykonywało działania w ramach wolontariatu, z kolei 29% co najmniej raz w miesiącu (w latach 2010-2011 odpowiednio odsetek wynosił: 39% i 25%). Średnia liczba godzin poświęconych wolontariatowi przez jednostkę zmniejszyła się o 30% w latach 1997 – 2007, co jest dowodem, że istnieje tendencja do epizodycznej działalności w wolontariacie. Respondenci najczęściej mieli więcej niż jeden motyw do angażowania się, będący odzwierciedleniem ich systemu wartości. Uczestnictwo było związane z posiadanymi zasobami, takimi jak: czas, pieniądze, umiejętności, wiedza i doświadczenie (Volunteering England). Najnowsze dane wskazują na wzrost liczby wolontariuszy w grupie osób od 16 do 25 roku życia (od 23% w 2010–2011 do 28% w 2011–2012), po kilku latach stabilności. W 2010 i 2011 r. około 52% młodych ludzi pracowało w wolontariacie co najmniej raz w roku, z czego 19% robiło to co najmniej raz w miesiącu lub częściej, a 6% co najmniej raz w tygodniu. Młodzi ludzie częściej są aktywni, jeśli ich rodzice są również wolontariuszami. Wśród uwarunkowań wskazano także: uczestnictwo w pozalekcyjnych zajęciach religijnych, kapitał kulturowy (udział w wydarzeniach kulturalnych i społecznych, zwiedzanie muzeów i omawianie literatury). Częściej aktywność podejmują kobiety, młodzi ludzie są bardziej skłonni do działań w wolontariacie, jeśli są członkiem grupy etnicznej (Bennet, Parameshwaran, 2013, za: Institute for Volunteering Research). Aktywność społeczna ma pozytywny wpływ na zdrowie i samopoczucie, umożliwia poznanie nowych ludzi, dokonywanie zmian, przyczynia się do rozwoju umiejętności w oparciu o istniejącą wiedzę i doświadczenie, jest ukierunkowana na zatrudnienie.

W połowie lat 70 ubiegłego wieku coraz częściej mówiono o wolontariacie we Włoszech. Ważnym elementem, który sprzyjał rozwojowi trzeciego sektora w minionych latach, było powstanie stowarzyszeń, które nie były związane z Kościołem, ani też z polityką. W 1991 r. doszło do wzmocnienia wolontariatu w tym kraju. Wówczas liczba wolontariuszy sięgała 273 tys., w tym aktywnych było około 11 tys. osób. Sześć lat później liczba organizacji pozarządowych liczyła 12,9 tys. Działało w nich aktywnie ponad 450 tys. wolontariuszy, odnotowano 3,5 mln członków organizacji. Połowę stowarzyszeń we Włoszech stanowią organizacje bezwyznaniowe, z kolei 40% związane z Kościołem. Najwięcej osób pomagających innym działa w północnych Włoszech. Bardzo często wolontariuszami są osoby mające wysokie dochody, wykonują pracę charytatywną średnio pięć godzin tygodniowo (Kubiak, 1996, s. 3–11). Według badania ISTAT, przeprowadzonego w 2006 r., w wolontariacie uczestniczyło ponad 9% osób pomiędzy 14 i 17 rokiem życia i ponad 12% osób w wieku od 18 do 19 roku życia. W 2010 r. odsetek włoskich wolontariuszy w wieku od 14 do 17 lat wzrósł o 7,3% (plus 1% w porównaniu z danymi z 1999 r.), z kolei w wieku 17 i 18 lat o 11,8% (3,4% w ciągu ostatniej dekady). W latach 1999-2010 odsetek młodych wolontariuszy w wieku od 20 do 24 lat wzrósł z 8,8% do 11,2%. We Włoszech odnotowano ponad osiemset tysięcy wolontariuszy, 22,1% z nich ma mniej niż 30 lat. Miejscem formacji aktywnej postawy obywatelskiej, demokratycznej jest szkoła, w której zachęca się młodzież do udziału w wolontariacie. Ponad 4,6 tys. nauczycieli zaangażowało się w działania na terenie całego kraju. W 2009 r. było 163 tys. studentów zaangażowanych w działania wolontariuszy. Do głównych motywów zaliczono: potrzebę przynależności do grupy (21%);

dzielenie się doświadczeniem, które jest ważne podczas współdziałania z rówieśnikami, solidaryzowanie się z innymi ludźmi, poczucie bycia potrzebnym (16%); zaangażowanie i samorealizację (13%) i wreszcie chęć zagospodarowania wolnego czasu (13 %). Wartość dodaną stanowią: zdobywanie nowych umiejętności, kontaktów interpersonalnych, wiedzy, która może być wykorzystana na rynku pracy (di Novella, 2011). W czasach kryzysu, wolontariat jest przedstawiony jako cenny zasób, ponieważ sprzyja przyjmowaniu i respektowaniu podstawowych wartości, oferuje praktyczną pomoc w zakresie rozwiązywania problemów, stymuluje poprawę jakości życia obywateli.

Wolontariuszami w Niemczech mogą być osoby w każdym wieku, ze wszystkich grup społecznych oraz zawodowych. Ochotnicy są ubezpieczeni zarówno od wypadków, jak i odpowiedzialności. Zaangażowanie się w pomoc innym nie musi dokonywać się tylko poprzez uczestniczenie w wolontariacie, ponieważ w 1964 r. powstała ustawa, która stworzyła dla osób młodych, czyli pomiędzy 18 a 25 rokiem życia perspektywę rocznej pracy na płaszczyźnie socjalnej, tak zwany „Dobrowolny rok socjalny”. Pozwala to młodym ludziom na bezpośrednie zapoznanie się z zawodami socjalnymi, pedagogicznymi a także opiekuńczymi. Warto wspomnieć, iż praca ta nieco różni się od zwykłego wolontariatu, ponieważ ochotnikom płaci się drobne wynagrodzenie (Kubiak, 1996, s. 21). W ramach wolontariatu młodzieży świadczone są usługi edukacyjne i szkolenia, przydatne w pracy. Ochotnicy wnoszą zatem cenny wkład pracując na rzecz społeczeństwa, mogą także rozwijać siebie.

Podsumowanie

M. Górecki (1999, s. 335-336) określił zachowania wolontariuszy jako mające charakter polimotywacyjny. Zależą one od porządku motywów, które wynikają zarówno z osobowości, środowiska społecznego, a także sytuacji osobistej. Jedną z najważniejszych wartości jest dobrowolność, pomaganie innym, a także potrzeba bezinteresownego zrobienia czegoś dobrego dla drugiego człowieka.

W ujęciu dwuczynnikowej teorii motywacji F. Herzberga (za Braun, 2012, s. 55) na zadowolenie lub niezadowolenie z wykonywanej pracy wpływają czynniki nazwane motywatorami oraz czynniki higieny. Motywatorami są: możliwość realizowania wcześniej postawionych sobie celów lub wykonywania ambitnych czynności; zwiększenie rzetelności, a także sumienności wykonywanej pracy; potrzeba szacunku; osiągnięcie sprawiedliwej i bezstronnej oceny indywidualnych osiągnięć; charakter wykonywanej pracy, która umożliwi realizowanie różnorodnych zadań, pozwalających na wykorzystanie wszystkich umiejętności czy talentów; konieczność rozwoju posiadanych umiejętności. Występują również czynniki higieniczne, do których zaliczono: politykę oraz administrację w miejscu wykonywanej pracy; nadzór; stosunki międzyludzkie, szczególnie relacje interpersonalne w zespole; wynagrodzenie; warunki panujące w pracy, tzn. fizyczne otoczenie występujące w pracy. Czynniki higieny nie motywują ludzi, jednakże ich brak może stać się elementem demotywującym osoby chcące pozostać wolontariuszami. Ważne jest to, aby praca dla wolontariusza stanowiła ciągłe wyzwania, powodowała odkrywanie swoich umiejętności oraz motywowała do działania.

Adamiak P., Zaangażowanie społeczne Polek i Polaków. Wolontariat, filantropia, 1% i wizerunek organizacji pozarządowych. Raport z badania 2013, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor, Warszawa 2014.

Braun K., Wolontariat – młodzież – wychowanie, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2012

Cyran-Mądzik A., Wolontariat w Wielkiej Brytanii, [w:] Matyas B. (red.), Wolontariat jako działanie prospołeczne w obszarze pomocy społecznej i pracy socjalnej, Wydawnictwo Wszechnica Świętokrzyska, Kielce 2009.

di Novella C., Volontariato Giovanile. Una risorsa per la società e per se stessi, lipiec 2011, http://www.vocazioni.net/index.php?option=com_content, data dostępu: 25.04.2015.

Gawroński S., Ochotnicy miłości bliźniego. Przewodnik po wolontariacie, Wydawnictwo Więź, Warszawa 1999

Górecki M., Wolontariat, [w:] D. Lalak, T. Pilch (red.), Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 1999.

Gumkowska M., Herbst J., Radecki P., Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badań 2008, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor, Warszawa 2009.

Gumkowska M., Herbst J., Wygnański J., Wolontariat, filantropia i 1% - raporty z badań 2004, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor, Warszawa 2005.

Herbst J., Gumkowska M., Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań 2006, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor,

Warszawa 2007.

Institute for Volunteering Research, How many young people volunteer?, <http://www.ivr.org.uk/>, data dostępu:

26.04.2015 Kodeks etyczny wolontariusza, <http://hyperlink/>, data dostępu: 25.04.2015

Kubiak I., Wolontariat – nowe spojrzenie na pracę społeczną, Wydawnictwo Boris,

Warszawa 1996

Musiąła A., Prawne aspekty wolontariatu, Fundusz Współpracy, Centrum Informacji dla Organizacji Pozarządowych BORDO, Warszawa 2003

Ochman M., Jordan P., Jak pracować z wolontariuszami, Wydawnictwo BORIS, Warszawa 1997

Przewłocka J., Zaangażowanie społeczne Polaków w roku 2010: wolontariat, filantropia 1%. Raport z badań, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor, Warszawa 2011.

Przewłocka J., Adamiak P., Herbst J., Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych, raport z badania 2012, Wydawnictwo Stowarzyszenia Klon/Jawor, Warszawa 2013.

Siwek-Szczepanik A., Obraz współczesnego polskiego wolontariusza, [w:] M. Mirowskiej (red.), Praca socjalna i wolontariat w pomocy społecznej, Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2010.

Sowiński A.J., W poszukiwaniu ideału osobowości wolontariusza, [w:] B. Kromolicka (red.), Wolontariat w obszarze humanistycznych wyzwań opiekuńczych, Wydawnictwo Edukacyjne Akapit s. c., Toruń 2007.

Stowarzyszenie Klon/Jawor, Wolontariat i filantropia Polaków – raport 2003, Warszawa 2003,

http://civicpedia.ngo.pl/files/civicpedia.pl/public/raporty/wolontariat_filantropia_1proc_2003.pdf, data dostępu: 15.04.2015.

Szluz B., Wolontariat młodzieży jako wyraz miłości i troski o człowieka, [w:] K. Przybycień (red.), Miłość w życiu człowieka. Przyczynek do rozważań o budowie „Cywilizacji miłości”, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Stalowa Wola 2008a.

Szluz B., Pracownik socjalny i wolontariusz – współpraca czy konkurencja w dziedzinie współczesnej pomocy społecznej?, [w:] M. Lačný, V. Dudinský (red.), Medzi modernou a postmodernou IV. Súťaživosť ako kultúrotrvorný fenomén – limity efektivity, Wydawnictwo Prešovská univerzita, Prešov 2008b.

Szluz B., The specificity of the „Projector - Student Volunteering” implemented by the Polish-American Freedom Foundation in Poland, [w:] T. Matulayová (red.), Dobrovol< nictvo ako výskumná téma sociálnej práce a sociológie, Wydawnictwo Technická univerzita v Liberci, Liberec 2012a.

Szluz B., Wolontariat studentów – współczesne wyzwania, „Studia Socialia Cracoviensia” 2012b, nr 1(6).

Volunteering England, Policy and research. What the research tells us, <http://www.volunteering.org.uk/>, data dostępu: 15.04.2015.

„IT'S TIME FOR ACTION?” – SOCIAL ACTIVITY WITHIN THE YOUTH

VOLUNTEER

In times when durability of interhuman and family bonds has been seriously violated, it is essential to develop in young people: independence in thinking and acting, emotional balance, creativity, inventiveness as well as steadiness, loyalty and reliability. In this context, a new look at education is important, the secondary and higher education in particular, but also at a later one – the permanent education of a citizen and an employee. This later education is often missing nowadays, and without it building of healthy and modern society is practically impossible. Voluntary service can fulfill its formation role on each of these stages. Thus, it should be treated as especially valuable complement of educational process. In relevance with the above, an attempt was undertaken in the present reflection to search for an essence of voluntary service done by the young people as an expression of love and concern about a human being.

Key words: volunteering, volunteer, youth, social activity, social work.